

Branschorganisationen
för dagligvaruhandeln

Ärendenummer: LI2025/01164

Inskickat: 2025-09-10

Ansvarig tjänsteman: Martin Andersson

Från:

Svensk Dagligvaruhandel

Till:

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet,

li.remissvar@regeringskansliet.se

kopia till li.dl@regeringskansliet.se

Remiss avseende En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan – för ökad effektivitet, likvärdighet och konkurrenskraft (SOU 2025:64)

Svensk Dagligvaruhandel är branschorganisationen för dagligvaruhandeln i Sverige. Våra medlemsföretag är Axfood, City Gross, Coop Sverige, ICA Sverige, Lidl Sverige och Livsmedelshandlarna. Tillsammans står vi för drygt 95 procent av dagligvaruhandeln i Sverige, med fler än 3 000 butiker över hela landet.

Varje vecka möter vi i stort sett alla människor i Sverige i våra butiker. Dagligvaruhandeln sysselsätter runt 110 000 personer, varav en tredjedel är unga (15–24 år) och en fjärdedel har utländsk bakgrund. Branschen skapar jobb, ger möjlighet att äta hållbart och hälsosamt och är en viktig samhällsfunktion i alla delar av Sverige.

Svensk Dagligvaruhandels remissvar

Svensk Dagligvaruhandel har tagit del av betänkandet *En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan – för ökad effektivitet, likvärdighet och konkurrenskraft (SOU 2025:64)* och tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter på utredningens förslag.

Sammanfattning

Utredningen föreslår en stor organisatorisk förändring som kommer att påverka samtliga dagligvarubutiker och andra delar av medlemsföretagens organisation såsom huvudkontor och terminaler (lager). Vi är positiva till att den förändrade organisationen ska ge förutsättningar för att kontrollen ska bli så effektiv, likvärdig och så riskbaserad som möjligt, samtidigt som det ska bli enklare för företagen. Vi är också positiva till utredningens målbild, att skapa en kontrollstruktur som är enkel att styra och leda, med myndigheter som har nationell behörighet att utföra

kontroll och har större möjligheter att arbeta med kvalitetsutveckling och digitalisering. Vi delar i stort utredningens syn på svagheterna och bristerna i nuvarande kontrollsystem.

Vi ställer oss bakom utredningens centrala förslag om att centralisera livsmedelskontrollen till livsmedelsverket förutsatt att det innan reformens genomförande tydligare utreds hur företagens faktiska kostnader för kontrollen kommer att påverkas. Det är viktigt att företagens kostnader inte ökar som resultat av reformen samt att det skjuts till ändamålsenliga statliga resurser för genomförandet.

Likasa är det viktigt, efter reformens genomförande, att staten noga följer upp att kostnadsutvecklingen för företagen utvecklas i linje med Livsmedelsstrategins övergripande mål om regelförenkling som ger effekt i praktiken. Det krävs också en kompletterande analys för hur en överflyttning av all EU-ekologisk kontroll inklusive lösviktsförsäljning samt e-handel till Livsmedelsverket ska ske i samband med genomförande av utredningens förslag.

Inledning

Svensk Dagligvaruhandels medlemmar driver drygt 3000 dagligvarubutiker i hela landet. I varje butik samt terminaler och på företagens huvudkontor utförs varje år en mängd offentliga kontroller inom många olika områden. Sammantaget ett 20 tal kontrollområden varav de flesta utförs av olika delar av den kommunala förvaltningen i respektive kommun. Livsmedelskontrollen är ett av de mest omfattande kontrollområdena både utifrån mängden regler och kontrolltid och därmed kostnad, men den är långt ifrån den enda. Vi kommenterar därför förslagen i denna utredning utifrån hur vi bedömer att de påverkar i relation till övrig kontroll som också sker i medlemsföretagens butiker och övriga delar av verksamheterna.

Om livsmedelslagstiftningens betydelse för dagligvaruhandeln

Livsmedelslagstiftningen är av grundläggande betydelse för dagligvaruhandeln. Syftet med lagstiftningen – att säkerställa trygghet och säker mat för konsumenten – sammanfaller helt med det mål som vår bransch dagligen arbetar för. Att erbjuda säkra livsmedel med hög kvalitet är en förutsättning för förtroende, lojalitet och långsiktig affärsverksamhet inom handeln.

Vi som branschorganisation tar ett aktivt ansvar för att stödja våra medlemmar i att uppfylla lagkraven. Dagligvaruhandeln har därför tagit fram en egen branschriktlinje för livsmedelshantering i butik, vilken godkänts av Livsmedelsverket. Därtill har vi utvecklat och förvaltar en ackrediterad standard för livsmedelssäkerhet i butik, som används av såväl stora kedjor som fristående handlare. Genom dessa initiativ bidrar vi till en hög och enhetlig nivå på livsmedelssäkerheten i hela landet – något som också underlättar för

tillsynsmyndigheter och stärker förtroendet mellan branschen och det offentliga. Dagligvaruhandeln i Sverige är välorganiserad, arbetar med omfattande egenkontrollprogram för livsmedelssäkerhet och har medarbetare som är väl utbildade inom området livsmedelssäkerhet. För dagligvaruföretagen är en riskbaserad, likvärdig och effektiv livsmedelskontroll det viktigaste. Variationer i kvaliteten på kontrollen skapar osäkerhet och ojämna konkurrensvillkor i olika delar av landet. Det är en utmaning att det har konstaterats brister i den offentliga livsmedelskontrollen, framförallt gällande att avgifter och bedömningar inte är likvärdiga över landet, detta beroende bland annat på metoden för att sätta avgifter samt olika riskbedömningar av verksamheterna.

Utredningsuppdraget

Uppdraget till utredaren var ur vårt perspektiv både välkommet och välriktat. Vi ser utredningen som en del av Livsmedelsstrategin 2.0 och det är ett av medlemsföretagen efterfrågat initiativ att åtgärda de stora skillnaderna och inte minst variationen i kostnader för livsmedelskontrollen i olika delar av landet. Utredningen syftar till att stärka konkurrenskraften i livsmedelskedjan, vilket vi anser är helt nödvändigt för att ha en livskraftig livsmedelssektor på sikt i Sverige. Företagen i livsmedelskedjan har generellt en låg lönsamhet och det gäller även dagligvaruhandeln. De senaste åren har varit utmanande i tider av kraftig inflation och kostnadsökningar vilket undersökningar från både SCB och Konkurrensverket slagit fast.

Utredningen har det uttryckliga syftet att förenkla för företagen, vilket är mycket välkommet. Det är bra att uppdragsgivaren så tydligt pekar på att en förändring av systemet ska resultera i förbättringar för företagen i form av en enklare administrativ hantering av kontrollen, tydligare riktlinjer samt möjlighet att påverka bedömningar som då blir gällande för hela landet mm.

Den sammanlagda kontrollkostnaden kan bli betungande för inte minst de mindre butikerna. Förutom kostnaderna kan kontrollen också innebära onödig byråkrati då det är 247 kommuner som ska göra tolkningar och som därmed påverkar en aktör annorlunda jämfört med en aktör i en annan kommun. Dagligvaruhandeln är en personalintensiv bransch och den arbetstid som går åt för personal att medverka vid kontrollbesök räknas bort från annat arbete och måste därmed räknas in i den totala kostnaden för kontrollen. Utredningen hade i uppdrag att minska de kostnader som företag får till följd av krav i olika författningar.

Utredningen hade också i uppdrag att lämna förslag på hur samverkan mellan myndigheter kan förbättras. Nuvarande system, och hur ansvaret för kontroll har delats upp, skapar en hel del utmaningar för dagligvaruhandeln. Ett exempel är att medlemsföretagens huvudkontor kontrolleras av den kommunala myndighet i kommunen där kontoret finns. Huvudkontoren och dess inköpsorganisationer, samt lager och transport ansvarar för processer och rutiner som påverkar alla butiker och därmed verksamheter i stort sett hela landet.

Ett exempel som lyfts av ett medlemsföretag är att vid allvarliga återkallelser som exempelvis bekämpningsmedelsrester i livsmedelsprodukter, ska ärendet lyftas till Livsmedelsverkets (SLV) toxikolog via den lokala miljöförvaltningen. I praktiken innebär detta att företag först kontaktar miljöförvaltningen, som sedan vidarebefordrar ärendet till SLV, vilket därefter återkopplar till företagen. Denna process tar flera dagar. Genom direktkontakt med SLV skulle företagen istället snabbt kunna ställa frågor, inklusive följdfrågor, och fatta nödvändiga beslut. Detta skulle minska ledtiderna och påskynda hanteringen. Även samverkan mellan centrala myndigheter, Livsmedelsverket och Jordbruksverket behöver förbättras eftersom vissa närliggande lagar som påverkar dagligvaruhandeln, t.ex. livsmedelslagen och regler om handelsnormer hanteras av Livsmedelsverket resp. Jordbruksverket.

Uppdraget var avgränsat tyvärr avgränsat på ett sätt som inte är optimalt för dagligvaruhandeln. Kontroll av ekologiska produkter samt produkter med geografisk ursprungsmärkning är undantaget utredningsuppdraget. Tredjepartskontroll av ekologiska produkter har sedan några år tillbaka ökat kostnaderna för att sälja ekologiska produkter i dagligvaruhandeln. Det i kombination med kraftigt ökade livsmedelspriser har troligtvis bidragit till den minskade försäljningen av ekologiska produkter. Nuvarande ordning är inte heller resurseffektiv utifrån ett myndighetsperspektiv eftersom den livsmedelsinspektör som utför livsmedelskontroll bör ha kompetens att utföra EU-ekologisk kontroll. Det samma gäller kontroll av geografisk ursprungsmärkning.

Utredningens analys av nuvarande kontrollsystem

Vi delar i stort utredningens analys av bristerna i nuvarande kontrollsystem. Kontrollens omfattning, avgifter och tolkning av regler varierar mellan kommunerna, något våra medlemsföretag med verksamhet i många olika kommuner upplever tydligt. Detta leder till orättvisa konkurrensvillkor och otydlighet för företagen. Det stora antalet kontrollmyndigheter gör det mycket utmanande att påverka den praktiska kontrollen, även om vi som bransch kan ha en bra dialog med Livsmedelsverket som central myndighet så har myndigheten begränsat mandat att påverka den praktiska kontrollen hos aktuell kontrollmyndighet. Myndighetsgränserna är inte helt tydliga (särskilt mellan kommun, länsstyrelse och centrala myndigheter) och det skapar osäkerhet om vem som ansvarar för vad – både för företagen och myndigheterna själva. Kontrollmyndigheternas storlek varierar kraftigt, vilket innebär utmaning att upprätthålla nödvändig kompetens inom alla aktuella regelområden. Livsmedelslagstiftningen är mycket omfattande och det krävs specialkunskap för att dels kunna bedöma olika typer av verksamheter, dels att ta till sig ny information i form av uppdaterade eller nya regler i lagstiftningen. Utredningen har identifierat att det i dagsläget saknas ett heltäckande system för internrevision för kontrollmyndigheterna. Vi ser det som en allvarlig brist i den offentliga förvaltningen som definitivt behöver åtgärdas. Vi anser att det med en

centraliserad kontroll, där en huvudman i större utsträckning är ansvar för kontrollen blir det också enklare och mer kostnadseffektivt att skapa ett heltäckande revisionssystem.

Timtaxor för livsmedelskontroll skiljer sig mellan kommuner, vilket konstaterats i en separat undersökning som också utredningen tagit del av och refererar till. Som systemet är uppbyggt, dels med kommunala nämnder som sätter timtaxan, dels att kontrollen inte är helt samordnad av en central myndighet, innebär det nuvarande systemet att det inte är möjligt att uppnå likvärdiga kostnader i hela landet. Detta undergräver rättssäkerheten och förutsägbarheten för företagen.

I och med att kontrollmyndigheterna är av så varierande storlek är det svårt att uppnå likvärdig rådgivning och stöd i hela landet, vilket visar sig i praktiken. Förekomsten av och även kvaliteten på råd och stöd varierar beroende på inspektörens kompetens och kontrollmyndighetens tolkning, vilket skapar osäkerheter för butikerna.

Utredningen identifierar även brister i digitalisering, en åsikt vi delar fullt ut. Vi har länge efterfrågat enhetliga mallar för kontroll och ett centralt system för detta. Det skulle underlätta för företag med verksamhet i flera kommuner. Med nuvarande organisering av kontrollen verkar det inte möjligt att uppnå eftersom varje kommun själva kan välja hur de vill utforma kontrollen och vilket, om något, IT-system som ska användas. SvDHS medlemsföretag använder digitala system för sitt interna arbete med livsmedelssäkerhet. Ett väl utvecklat digitalt arbetssätt hos den kontrollerande myndigheten skulle potentiellt vara kostnadsbesparande både utifrån myndighetens arbete och företagets interaktion med myndigheten då det skulle vara lättare att dra nytta av företagets digitalisering.

Sammantaget anser vi att utredningen på ett tydligt sätt beskrivit bristerna i nuvarande kontrollsysteem på ett sätt som verkligen speglar de erfarenheter som företagen, i form av kontrollobjekt, har. De förslag som utredningen lägger om stöd/rådgivning och gott bemötande ställer vi oss helt bakom. Likaså utredningens resonemang om myndigheternas bedömning av regelefterlevnad när det gäller situationer som kan betecknas som gränsfall.

Centralisering av livsmedelskontrollen till Livsmedelsverket

Utredningens centrala förslag, ur dagligvaruhandelns perspektiv, är att flytta ansvaret för operativ kontroll från de kommunala kontrollmyndigheterna till Livsmedelsverket. Vi delar uppfattningen att det med ett sådant förslag finns goda förutsättningar att lagstiftningen tillämpas mer enhetligt över hela landet och vi är positiva till att centralisera livsmedelskontrollen. Men det förutsätter dock en väl fungerande ledningsstruktur, utvärdering och löpande uppföljning av arbetet. Men med en huvudman istället för 247 finns det goda förutsättningar för ökade stordriftsfördelar och en ökad kompetens i livsmedelskontrollen. Även prioritering av kontrollobjekt och prioritering av kontrollområden samt effektivare

administration krävs. Med förslaget skapas möjligheter till ökad transparens, tydligare styrning och en ökad kompetens i livsmedelskontrollen.

Det skapar även förutsättningar för en bättre kompetensförsörjning och specialistkompetens, samt minskar sårbarheten vid personalbortfall. Det kan gynna både kontrollen och rådgivning till företag då det blir möjligt att ha personal som fokusera på speciella områden. Men återigen kommer det inte bli ett automatiskt resultat av förändringen utan kräver en tydlig ledning, styrning och fokus på att organisationen ska vara effektiv och arbeta för att underlätta för företagens som är kontrollobjekt. Även en minskad sårbarhet kan bli resultat av förändringen, både vad gäller personalbortfall och möjlighet att agera snabbt och effektivt vid produkttester i samband med risk för hälsofarliga produkter i systemet.

En fördel med förändringen kan vara möjligheten att ha enhetliga digitala kontrollmallar och ett digitaliserat arbetssätt. Det innebär t.ex. att aktörer med verksamhet i flera kommuner mycket enklare kan jämföra kontrollresultat, vilket sedan kan ligga till grund för en bra uppföljning och diskussion med kontrollmyndigheten hur enhetlig kontrollen är i praktiken. Det finns då även möjlighet att snabbt identifiera eventuella problemområden och åtgärda dessa i dialog med myndigheten. Här finns också potential till kostnadsbesparingar då varje kommun inte längre behöver lägga resurser på att ta fram kontrollmallar.

Den lokala närvaron är generellt viktig och det är därför viktigt att den föreslagna förändringen innebär att livsmedelsverket har en regional och lokal förankring. En närhet till kontrollobjekten innebär kortare resvägar och därmed mindre kostnad för resor. Utredningen föreslår att Livsmedelsverket ska finnas i respektive län. Utifrån medlemsföretagens erfarenheter, bedömer vi att en regionaliserad organisation med personal på plats i varje län är en förutsättning för att reformen ska bli bra. Fysiska kontroller måste vara normen för att uppnå ett tillräckligt bra resultat. Fysiska kontroller är att föredra framför digitala då de senare visat sig vara mer administrativt betungande för företagen. Dessutom, eftersom företagen betalar kostnaden för myndighetens tidsåtgång, innebär längre resvägar att företagens kostnader ökar, vilket talar för en regionaliserad organisation.

Förändringen innebär förstås en påverkan på kontrollpersonalen i landet och därmed finns en risk att det under en övergångsperiod blir osäkerheter kring vart företagen ska vända sig med frågor, detta är något som måste planeras för. Förändringen kräver en mycket god planering så att kontrollen upprätthålls och att det inte innebär ökad administration, och därmed kostnader för företagen. Dessutom måste upprättas en tydlig plan för överföring av kontrollobjekt som inte innebär kostnader för omregistreringar eller att reducerade kontrollavgifter försvinner. Företagen ska inte behöva skicka in nya registreringar, då detta skulle vara mycket resurskrävande.

En central fråga för företagen är vilken påverkan den planerade organisationsförändringen får på kvaliteten på tillsynen och på de faktiska och indirekta kostnaderna för företagen. Mer om det nedan.

Som tidigare nämnts kontrolleras butikerna inom en mängd områden och det är nästan uteslutande kommunerna som utför kontrollerna. En effekt, ur butikernas perspektiv, av att flytta livsmedelskontrollen till Livsmedelverket blir att butikerna får en till myndighet som utför kontroller i butik. Nyligen innebar de ändrade reglerna i lagstiftningen om ekologiska produkter, i kombination med att Sverige valt att delegera den ekologiska kontrollen till tredjepartsaktörer, att butikerna måste ha tredjepartskontroll för försäljning av ekologiska produkter i lösvikt samt e-handel. Det innebär en extra kontrollaktör och en extra kostnad för butikerna. Eftersom ekologisk kontroll är undantagen från utredningsuppdraget kan utredningen inte göra något åt den problematiken. Utredaren tar upp problematiken, vilket vi ser som mycket positivt, men var på grund av utredningsuppdragets avgränsning förhindrad att lämna förslag på organisatoriska förändringar vad gäller huvudmannaskapet för den ekologiska kontrollen. Svensk Dagligvaruhandel finner det olyckligt om det inte sker en förändring inom den ekologiska kontrollen. Det skulle innebära att det jämfört med för några år sedan är två ytterligare kontrollorganisationer i varje butik. Det kan inte anses vara en förenkling för företagen och är därmed med en avsevärt negativ effekt av utredningens förslag. Svensk Dagligvaruhandel ser stora samordningsvinster och minskade kontrollkostnader om den statliga livsmedelskontrollen i butiksled även kan innefatta ekologiska produkter. I samband med organisationsförändringen måste ansvaret för kontrollen av ekologiska produkter i dagligvarubutiker på något sätt överföras till den kontrollmyndighet som utför övrig livsmedelskontroll. Regeringen bör redan nu vidta de åtgärder som krävs för en sådan överflyttning.

Om förslagets påverkan på kostnader för livsmedelskontroll i butik

Vi noterar att en del i utredningens uppdrag har varit att identifiera åtgärder som kan minska företagets regelkostnader. I detta avseende gör utredningen flera viktiga ansatser som vi som branschorganisation för dagligvaruhandeln välkomnar. Särskilt positivt är ambitionen att uppnå ett mer likvärdigt och transparent avgiftssystem för livsmedelskontroll, där stora skillnader i timtaxor mellan kommuner kan ersättas med en enhetligare modell. Vidare ser vi positivt på förslaget att vissa kontrollkostnader, såsom kontrollprogram och vissa uppdrag med bred samhällsnytta, bör finansieras med statliga medel.

Samtidigt vill vi understryka att det fortfarande finns osäkerheter kring hur förslagen i praktiken kommer att påverka dagligvarubutikernas kostnader. Det är till exempel oklart hur Livsmedelverkets framtida timtaxa kommer att fastställas, och om den kommer att ligga på en nivå som är högre än i många av dagens kommuner. Eftersom kostnaderna i kommunerna idag varierar och enligt förslaget ersätts med enhetlig kostnad i hela landet kommer en del butiker att få en högre kontrollkostnad. Det är en logisk effekt av förändringen, men den sammanlagda

kostnaden för kontrollen kan inte tillåtas bli högre än idag. Utredningen konstaterar att Livsmedelsverket ska ta ut full kostnadstäckning vilket riskerar att fördyra kontrollen jämfört med idag. Den nya organisationen måste vara effektiv och fullt ut nyttja möjligheten att minska de totala administrativa kostnaderna som uppstår i alla kontrollorganisationer i nuvarande system. För att skapa en riskbaserad, likvärdig och enhetlig kontroll i hela landet behövs också transparens i och enhetlighet i tillsynsavgifterna över hela landet. Med en väl genomförd riskanalys bör kontrollen kunna prioriteras och bli effektivare och med lägre total kostnad jämfört med idag. T.ex. skulle en revision av butikernas egenkontrollprogram genomföras på huvudkontoret, baserat på den kan sedan inspektörer följa upp implementering i butik, det bör bli mer riskbaserat och kräva mindre kontrolltid. Det är dock viktigt att den totala kostnaden för kontrollen, med tanke på målen i Livsmedelsstrategin, inte tillåts bli högre än idag.

Utredningen anger själv att det inte är möjligt att med säkerhet fastställa om reformen leder till lägre avgifter för företagen. Detta är högst rimligt eftersom kostnaderna påverkas av tillkommande lagstiftningskrav. I sammanhanget kan konstateras att även om den nuvarande EU-kommissionen inlett ett ambitiöst regelförenklingsarbete så är detta ännu i sin linda på livsmedelsområdet. Utifrån beslutade och föreslagna men ännu en implementerade regelkrav talar allt för att företagen kommer att omfattas av mer kostnadsdrivande lagkrav. Detta gör det svårt att i förväg fullt ut bedöma om målet om minskade regelkostnader för företagen faktiskt uppnås. Här ser vi en brist i utredningen och vi delar Regelrådets kritik på den punkten. Frågan kan behöva utredas närmare inför genomförandet av reformen. Vi ser därför ett behov av fortsatt dialog kring den framtida avgiftsmodellen och tydliga styrsignaler från regeringen till Livsmedelsverket för att säkerställa att den nya kontrollorganisationen inte medför oskäligt ökade kostnader för butikerna, utan tvärtom leder till effektiviseringar och lättnader i linje med intentionerna i uppdraget. Regeringen måste säkerställa att de totala kostnaderna för kontroll i butikerna blir i linje med eller lägre än med nuvarande system.

Vi delar utredningens slutsats att systemet med efterhandsdebitering bör kvarstå. Det är en reform som länge efterfrågats av dagligvaruhandeln. Övergången till efterhandsdebitering i kombination med den nyligen införda riskklassningsmodellen har föregåtts av en lång process med mycket dialog med aktörerna i kedjan. Modellen behöver vara verksam i några år för att sedan utvärderas. Den är dessutom olämpligt att samtidigt genomföra den stora organisatoriska förändring som utredningen föreslår och återigen förändra riskklassningsmodellen. Detta eftersom det då kommer vara mycket svårt att utvärdera effekterna av förändringarna.

Om vikten av rådgivning och dialog med branschen

Utredningen framhåller att "en välfungerande dialog mellan kontrollmyndigheterna och de verksamheter som kontrolleras har potential att ge

många positiva effekter ... ur ett förenklingsperspektiv". Genom denna dialog kan myndigheterna klargöra sitt uppdrag och syfte, samtidigt som aktörer i branschen ger värdefull insikt i sina verksamheters vardag. Vi anser att detta är avgörande för att kontrollen inte bara ska bli en formell granskning, utan även bidra till att göra reglerna enklare och mer praktiskt relevanta. I linje med detta föreslår utredningen att det ska införas tydliga bestämmelser om att Livsmedelsverket, Jordbruksverket och länsstyrelserna "regelbundet och vid behov ska föra dialog med företrädare för branscher och aktörer i livsmedelskedjan" Detta är ett viktigt steg mot en mer företagsanpassad kontroll där återkoppling från verkligheten används som grund för justeringar i den praktiska kontrollen. Vi har goda erfarenheter av dialog med Livsmedelsverket, men problemet i nuläget är att en sådan dialog sällan utmynnar i praktiska förändringar i kontrollen, eller att det i alla fall inte får ett heltäckande genomslag.

Det är helt centralt att dialogen måste leda till konkreta förbättringar i kontrollen: att den blir enklare, tydligare och mer kostnadseffektiv för företagen. För att nå så långt krävs inte bara rådgivning utan också att den faktiskt implementeras genom ändrad praxis ute i verkligheten. Medlemsföretagens drygt 3000 butiker är i Sverige väl organiserade och detta bör värdesättas. Vi har gedigen erfarenhet av hur kontrollen fungerar i vardagen – vilka rutiner som fungerar, vad som upplevs som tydligt, och vilka krav som skapar mest administrativ belastning. Denna information vill vi, tillsammans med våra medlemsföretag, aktivt bidra med i dialog med ansvarig kontrollmyndighet för att säkerställa att kontrollen blir mer ändamålsenlig, begriplig och resurseffektiv.

Sammanfattande bedömning av utredningens centrala förslag

Vi välkomnar utredningens förslag med en reformerad kontrollorganisation där kontrollområdet livsmedel ska centraliseras till Livsmedelsverket i syfte att nå en mer enhetlig och likvärdig offentlig kontroll. Det är viktigt att kontrollen blir ändamålsenlig och likvärdig i hela landet, förutsägbar och att reglerna är tydliga och enkla att följa, samt att kostnaden för kontrollen är transparent och enhetlig. Vi ser att utredningen adresserar allt detta, men vi ser en del brister. Framförallt är det en mycket stor osäkerhet kring de faktiska kostnaderna. Vi anser att de totala kontrollkostnaderna för företagen måste bli lägre. Detta för att förslaget ska bidra till både målen i livsmedelsstrategin, bidra till en mer konkurrenskraftig livsmedelssektor samt ligga i linje med regeringens övriga ambitioner om regelförenkling.

Flera av de potentiellt positiva effekterna av organisationsförändringen kräver en tydlig styrning och ledning av verksamheten inom livsmedelsverket samt en god dialog med företag och branschorganisationer. Utan detta ser vi inte att förslagen kan komma att bli framgångsrika och det är därför helt centralt att den delen av förslaget får fullt genomslag i praktiken. Vi bedömer att en organisationsförändring i sig inte automatiskt kommer att resultera i en mer likvärdig livsmedelskontroll. Vi delar utredningens syn att Livsmedelsverkets effektiva hantering av

kontrolluppdraget, med en stark ledning, en tydlig struktur och en riskbaserad kontroll, är avgörande för att uppnå målen.

Problematiken med den ekologiska kontrollen i butik måste adresseras. Det är rimligt både ur kostnads- och förenklingsperspektiv att lägga ansvaret för ekologisk kontroll på samma kontrollorganisation som genom för övrig livsmedelskontroll och att den förändringen genomförs i samband med utredningens förslag.

Samla livsmedelslagstiftningen

Utredningen *SOU 2025:64* tar upp behovet av att samla livsmedelslagstiftningen i ett mer enhetligt regelverk i avsnitt 24.4 under rubriken "*Ett helhetsgrepp om lagstiftningen*". Där konstateras följande: "Det saknas en för livsmedelskedjan gemensam lag med gemensamma bestämmelser om offentlig kontroll för alla områden som omfattas av kontrollförfordningen. I dag regleras såväl bestämmelser om offentlig kontroll, annan offentlig verksamhet och avgifter i sektorslagstiftningen genom ett antal lagar och förordningar. Detta leder dels till dubbelregleringar i ett flertal olika lagar och förordningar, dels till att alla bestämmelser inte är likalydande."

Vidare görs bedömningen att en gemensam lag skulle göra regelverket tydligare och mer överskådligt för både kontrollmyndigheter och företag: "Om all lagstiftning om offentlig kontroll skulle samlas i en lag skulle det leda till att regelverket blir mer tydligt och överskådligt för såväl kontrollmyndigheter som företag och andra aktörer. Detta skulle sannolikt också bidra till en mer effektiv och likvärdig kontroll."

Slutligen föreslås att en särskild utredning bör tillsättas för att se över hur en sådan samlad lagstiftning lämpligast kan utformas. Vi välkomnar en sådan utredning och bidrar gärna med information samt deltar gärna i utredningsarbetet om det ges möjlighet till det.